

SZABÓ Andrea
A magyar pénzügyőr képzés intézményi kereteinek fejlődése
1867-2011

" Te pedig olvasó, ha látsz egy szemlést, aki megbosszant, mert sovány lénungjáért az államkincstár pénzét keresi rajtad, ne felejtse el, hogy még vigyázóból szemlésszé lépett elő neki sok mindent meg kellett tanulnia. Így tanulnia kellett egy kevés közjogot, sok pénzügyi jogot, némi vegytant, (mert másképp nem tudna denaturalizálni), egy kis technikát (mert másképp nem venné észre, amikor a szeszmérő dobján kiugrik a piros zászló) és igen sok áruismét, hogy a csipkék és fonalak között különbséget tudjon tenni ".¹

A fenti idézet még csak apró túlzást sem tartalmaz, mivel az alapos pénzügyőri képzés – legyen az bármilyen szintű – kapcsán, néhány szakkifejezés módosult ugyan, de a tudás, a szakismeret, amelyet takarnak csak bővült az elmúlt évtizedek során.

A vám- és pénzügyőri szervezet története dióhéjban

LÓNYAY Menyhért 1867. III. 10-i I. sz. körrendeletében rendelkezett a Magyar Királyi Pénzügyőrség létrehozásáról, amelynek legfőbb feladatai és hatáskörei többek között a csempészet, valamint a pénzügyi törvények és rendszabályok áthágásának megakadályozása, az elkövetők kézre kerítése. Akkoriban a pénzügyőrség szervezete a következőképpen nézett ki: *„Az alapegység az önálló működési területtel bíró szakasz, élén szemlésszel vagy fővigyázóval. Néhány pénzügyi szakasz felügyeletét a pénzügyi biztosi kerület látta el a biztos vezetésével. A pénzügyigazgatóságok egy vagy több vármegyéni területet fogtak át és felügyeltek, vezetője a pénzügyőri (fő) biztos, esetleg pénzügyőri felügyelő. A hierarchia csúcsán a Magyar Királyi Pénzügyminisztérium megfelelő ügyosztálya (kezdetben XIII. ügyosztály) állt, pénzügyőri főfelügyelő irányítása mellett. A Vám-és Adóórség 1872-től másfél évtizeden keresztül működött a horvát, szlavón határon, feladata a vám, közvetett adók, egyedáruságok védelme. A Tengeri Pénzügyőrség 1872–1918 között működött, központja Fiume, állománya hozzávetőleg 70 fő, legfontosabb teendője az adriai magyar tengermellék védelme, a Fiumébe érkező hajók vizsgálata. Élén pénzügyőr-biztos állt, aki egyben a legnagyobb hajó, a László gőzös parancsnoka is volt. ”² (I.sz. melléklet)*

A Magyar Királyi Pénzügyőrség személyi állománya tiszt (biztos, főbiztos, felügyelő, főfelügyelő), valamint legénységi (vigyázó, fővigyázó, szemlést, főszemlést) csoportokból állt. *„A legjellemzőbb szolgálati feladat a járőrözés volt, mely során ellenőrizték a pénzügyi szabályok maradéktalan betartását. Bárhol feltartóztathattak szállítmányokat és a szállító köteles volt felszólításra bemutatni az árut és az elszámolási okmányokat. ”³*

A vámszedés hazai történetében fontos állomást jelentett az Ausztriával kötött kereskedelmi- és vámszerződés, illetve annak törvényerőre emelése. Ennek alapján az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság államterülete — 10 évi időtartamra — egységes vám- és kereskedelmi területet alkotott, melyet közös vámhatár vett körül. A szerződés eltörölte a belső vámokat, vámkedvezményeket adott, megállapított vámtételeket, de az adózás egyes formáinak azonosságát is szabályozta. A befolyt összegekből lehetett a közös ügyek anyagi fedezetének egy részét biztosítani.⁴

A magyar fél a kiegyezéskor átvette a birodalmi pénzügyőrségnek a Magyar Szent Korona alá tartozó területeken állomásozó szervezeteit. Ez az eljárás eltért attól, amit a magyar kormány a birodalmi csendőrség és rendőrség Magyarországon állomásozó alakulatait illetően megvalósított. Ezen területek magyarországi részeit ugyanis a magyar kormány nem vette át, mivel a hazafiak üldözéséből azok derekasán kivették a részüket.⁵ Mivel azonban a szolgálat érdekének nem felelt meg a birodalmi pénzügyőrség személyi állománya többségének a németajkúsága, ezért részükre kötelezővé tették a magyar nyelv elsajátítását. Akik erre nem vállalkoztak, azoktól a Magyar Királyi Pénzügyőrség megvált. A Magyar Királyi Pénzügyminisztérium 1868-tól nagy gondot fordított a megbízható magyar tisztviselők kiképzésére és vámhivatali alkalmazására. A pesti fővámhivatal, majd az 1868-ban Pozsonyban felállított és nagy forgalmat lebonyolító fővámhivatal kivételével a Magyar Királyság belterületén levő, fontos vámhivatalokat egyesítették, új adó- és vámhivatalokat állítottak fel. A kiegyezés nyomán módosult a neoabszolutizmus magyarországi vám- és adóhivatalai utódszervezeteinek területi elhelyezkedése.⁶

A vámuniót több alkalommal meghosszabbították (1878, 1887, 1898, 1899. 1908), az utolsó vám- és kereskedelmi szövetség (1908) már magában hordozta a közös vámterület esetleges szétválasztása előkészítésének a lehetőségét is. Az I. világháború során a vámszövetséget — újabb egyezmény kötése nélkül — meghosszabbították, amely az Osztrák-Magyar Monarchia összeomlásáig fennállt.⁷

A kiegyezés nyomán az újjászervezett Magyar Királyi Pénzügyőrségnél a pénzügyőri, vámhivatalnoki és adóőri egyenruhákat a nemzeti viselet szabályaihoz alakították, az ügyintézés nyelvét a magyar nyelvhez kötötték. Vámügyi célokra YBL Miklós tervei alapján felépült a Vámpalota (1874). A pénzügyőrségi hivatalok a városközpontokban, elegáns környezetben, a biztos irodák, szakaszok a települések polgári bérleményeiben helyezkedtek el.⁸

A dualizmus időszakában alakult ki a polgári magyar állam pénzügyigazgatási testületeinek szervezeti felépítése. Ezen 1945-ig csupán apróbb módosításokat hajtottak végre. A magyar pénzügyigazgatási struktúra élén a Magyar Királyi Pénzügyminisztérium állt, amelyben a pénzügyi testületek irányítását megvalósító osztályok működtek. A pénzügyi szakigazgatás középszintű szervezete a pénzügyigazgatóság volt, amelyet fokozatosan építettek ki a Magyar Királyság területén oly módon, hogy egy-egy szakigazgatóság hatósági területe egy-egy vármegye területére terjedt ki. **(II.sz. melléklet)** A pénzügyigazgatóságok komplex szervezeti vezetési egységek voltak, amelyek összefogták az adott vármegye területén működő pénzügyi testületek tevékenységét. A dualizmus időszakában mintegy 19 pénzügyi szakhatóság működött a Magyar Királyságban. A Magyar Királyi Pénzügyőrség tekintetében a pénzügyigazgatóságok pénzügyőri biztos kerületekre oszlottak, egy-egy pénzügyőri biztos kerületen belül pedig több pénzügyőr szakasz — mint a Magyar Királyi pénzügyőrség legkisebb szervezeti egysége — működött.⁹

A két világháború közötti újjáépítésben, a gazdaságban betöltött pozíciója miatt, kulcsszerep várt a Magyar Királyi Pénzügyőrségre. Mindezt persze a megcsonkított ország területén, de lényegesen kisebb létszámmal kellett ellátni, ugyanis a trianoni békediktátum 3 000 főben maximalizálta a testület létszámát, összes fegyverzete pedig 2 250 revolver lehetett. Ebben az időben nagyon elterjedt a csempészet, ezért szükség volt a vámszervezet alapos kiépítésére. 1921. IX. 1-én megalakult a Magyar Királyi Vámőrség a pénzügyi tárca alárendeltségében. A vámőrségnek azonban nem voltak vámszaki teendői. Nyílt feladatát a trianoni államhatár őrzése, rejtett feladatát pedig a magyar haderő határmenti alakulatainak a rejtése alkotta.¹⁰ 1924-ben a vámjogot és a vámtarifát törvénnyel újraszabályozták. Átalakult a Magyar Királyi Pénzügyőrség. Az 1930-as évek elején a Magyar Királyi Pénzügyőrségnél létrejött a pénzügyőri nyomozócsoport is. Az évtized végén a területi visszacsatolásokkal viszont megnövekedett a pénzügyőrség és a központi vámigazgatóság feladata. A tevékenység fő iránya továbbra is az adók és a jövedékek beszedése, a csempészet és a pénzügyi visszaélések megakadályozása volt. Egyre bővült a fogyasztási adók, jövedéki termékek és egyedárúságok köre és mértéke. Ekkortájt 27 féle adófajtát tartottak számon.¹¹

A II. világháborúba belépő Magyarországon szigorú hadigazdálkodást vezettek be, amelyben az állami bevételek biztosítása miatt a Magyar Királyi Pénzügyőrségnek kiemelt szerep jutott.¹² A háború után megkezdődött a közigazgatás és ezen belül a pénzügyi igazgatás átrendezése. 1945-ben eltörölték a királyi jelzöt, ezzel kezdetét vette a pénzügyőrség nagy átalakítása. 1950 márciusában létrejött az Országos Pénzügyi Főparancsnokság, majd 3 évvel később kivált a testületből a vámügyekért felelős vámőrség, amely a Külkereskedelmi Minisztériumhoz került. 1963-ban megszűnt a Vámőrség Országos Parancsnoksága, és a Pénzügyminisztérium felügyelete mellett megalakult a Vám Főigazgatóság. Később a Vám Főigazgatóságot egyesítették a Pénzügyi Főparancsnoksággal, így jött létre az Országos Pénzügy- és Vámőrség Parancsnoksága. A név 1966-ra véglegesedett: Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága.¹³

A hatvanas évek elején változást hozott az új vámjogszabály,¹⁴ valamint az új kereskedelmi és vámtarifa bevezetése. A testület hatáskörei folyamatosan változtak, többnyire bővültek. Jó példa erre a jövedéki szabályozás, de megemlíthetjük új hatáskörként a pénzügyi bűncselekmények nyomozásának jogosítványát, amely 1974-ben került a testülethez. A kereskedelem jó része ebben az időszakban a KGST-országok között bonyolódott le, meglehetősen rossz fizetési fegyelem mellett, erre utal, hogy a testület által kirótt vámok 50 százalékát csak inkasszó útján tudta érvényesíteni.¹⁵ A nyolcvanas években a megnövekedett munkateherrel és a „változó kor” előidézte nehézségekkel kellett megküzdenie a pénzügyőrségnek. Egyre inkább előtérbe kerültek a napi munka során a modern technikai vívmányok, így a nyolcvanas évek közepétől gépesítették a vámeljáráások feldolgozását. A számítástechnika teljes körűen csak a 1980-as évek végén, 1990-es évek elején idézett elő áttörésszerű változást a testület munkájában.

A rendszerváltás utáni Vám- és Pénzügyőrséggel szemben támasztott elsődleges feladatként a mindenkorai pénzügyi kormányzat, valamint a kincstár elvárásainak teljesítése került előtérbe. E tekintetben a testület nem okozott csalódást, évről évre teljesítette a bevételi elvárásokat. 1990-ben 146 milliárd forint bevételt, míg 1999-ben, ennek több mint tízszeresét, 1500 milliárd forintos bevételt fizetett be a testület az államkasszába. A rendszerváltás utáni időszak emblematikus egyénisége a

testület élén ARNOLD Mihály pü.altbgy., országos parancsnok volt, aki több mint 10 éven át vezette a testület munkáját.¹⁶

Az 1990-es évek közepén csak a közép-európai országok vámigazgatásánál figyelhető meg fejlesztés, a legtöbb országban stagnált, sőt az uniós tagsággal rendelkezőknél leépítés volt a jellemző. Az uniós tagság melletti stagnálás és leépítés, az államapparátus csökkentése szinte világméretű tendenciaként jelentkezett ebben az időszakban.¹⁷

A magyar pénzügyőrség „születésnapja” 1867. III. 10-e. Az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatallal történő integráció időpontjáig — 2011. I. 1. — több mint 143 év telt el. A működés főbb irányait az adott korszak bel- és gazdaságpolitikája jelölte ki, illetve határozta meg a szolgálati kötelezettségek teljesítésének általános és speciális szabályait. Így tehát a testület sohasem lehetett politikától független. Lehetett azonban — és volt is — egyenes utakon haladó, ügyfélközpontú, színes zászlók és jelvények bővőlete helyett, a szakfeladatokra összpontosító szervezet.¹⁸

A kormányzat integrációval kapcsolatos célkitűzéseit a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról rendelkező törvény preambuluma, valamint a jogszabály miniszteri indoklása tartalmazza, amelyek szerint az összevonásnak szervezet-irányítási és — főként — gazdaságossági indokai voltak.¹⁹ A két hatóság munkáját minőségileg új és hatékonyabb dimenzióba kívánta átemelni a jogalkotó, mely a költségvetési bevételeket az eddiginél nagyobb hatékonysággal és összegben szedi be, költséghatékonyabb módon. Az összevonás első mozzanatát dr. VIDA Ildikó kormánybiztossá történő kinevezése jelentette melyre a 2010. július 8-án került sor. Az ő feladatává vált a Vám- és Pénzügyőrség korábbi országos parancsnoka teendőinek ellátása, illetőleg a két szervezet egyesítésének előkészítése is. Az egyesítés előkészítése során megkezdődött az integrációs szempontok gyakorlatba történő átültetése, melynek során az integrációs munkacsoport és a szakmai munkacsoportok megkísérelték előkészíteni a szakmai és funkcionális területek egységessé formálását, beleértve a gazdálkodási és a humán-erőforrás területeket is. Ez semmiképpen nem volt könnyűnek mondható feladat, melyet az is jelez, hogy még most is — több évvel az egyesítést követően — bőven akadnak teendők a szervezet kapcsán.

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal létrehozó törvény 1.§-ban a kormány irányítása és a mindenkori adópolitikáért felelős miniszter felügyelete alatt álló kormányhivatalként nevesíti a testületet, mely államigazgatási és fegyveres rendvédelmi feladatokat is ellát. A törvény részletesen tartalmazza a Nemzeti Adó- és Vámhivatal feladatait, amelyeket adóigazgatási, vámigazgatási, jövedéki igazgatási, büntető és nyomozóhatósági, valamint rendészeti igazgatási feladatok körébe csoportosított.²⁰

Szervezet irányításának szempontjából érdemes még megemlíteni, hogy az elnök alárendeltségében hét szakmai ágra bontva működik az apparátus, élükön a szakirányításért felelős elnök-helyettesekkel. Így jelen pillanatban: adószakmai, vám- és pénzügyőri szakmai, erőforrás gazdálkodási, stratégiai, külső kapcsolatokért felelős, informatikai és büntető területre osztható fel a szervezet által ellátandó tevékenységek sora. A Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló törvény a korábbi szabályozáshoz képest sokszínűbben rendelkezik személyi állományáról, melynek tagjai lehetnek: kormánytisztviselők, szolgálati viszonyban álló, hivatásos állományú tagok (pénzügyőrök), kormányzati ügykezelők és munkavállalók is. Ennek a fordulatossá szabályozásnak az lett az eredménye, hogy a különféle jogállású személyekre – természetesen – más és más jogszabályok vonatkoznak.²¹

Mindezen túlmenően a szervezet nyomozóhatósági jogkörébe tartozó feladatok megvalósítására hivatott személyek vonatkozásában a szervezeti törvény bevezette a „pénzügyi nyomozó” fogalmát is, amely szerint egyaránt lehet hivatásos pénzügyőr és kormánytisztviselő is pénzügyi nyomozó.²² A szabályozás új helyzetet teremtett a nyomozók körében, akik között mindeztidáig csak hivatásos személyek dolgoztak, a gyakorlatban pedig furcsa helyzetet eredményezett, hogy ugyanazt a feladatot különféle jogállású személyek végzik.

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal létrejötte, két jogelőd szervezet integrációjával egy teljesen új helyzetet teremtett a pénzügyőri hivatást teljesítők számára. Megváltozott a szervezeti felépítés, a létszám, továbbá a hivatásos és civil foglalkoztatottak aránya.

A pénzügyőrök képzése

Nemcsak szakmai munkával telt el a Vám- és Pénzügyőrség — illetve különböző neveken emlegetett elődei — több mint 140 éve. Ha alaposan áttekintjük a testületre vonatkozó jogszabályokat, valamint a sajtóban — elsősorban a szakmai sajtóban — megjelent írásokat, gyakran találhatunk utalást a tanulás és képzés különböző formáira. Visszatérő megállapítás, hogy a szakterület összetettsége, a személyi állomány nagyon is vegyes összetétele, területi szervezeti széttagoltsága megkívánja, megköveteli a

szakmai tudással való felvérteztséget. Maguk az érintettek is nyilvánvalóan egyetértettek ezzel, melyet igazol az alábbi idézet: „Nincs semmi testületünk belügyeiben, mi sürgetőbb megoldásra várna, mint a szaktanfolyamok felállítása.”²³ 1890-ben olvashattuk ezt a sor a Pénzügyőr szakmai lap hasábjain. És az alábbi gondolt is ugyanebben az évben jelent meg: „Nem rendelkezünk ugyan ez idő szerint még olyan intézettel, ahol a pénzügyőri szakismeretekbe teljes kiképzetést nyernénk, de vannak jobbnál jobb szakkönyvek, melyekből kiegészíthetjük a magunkkal hozott, vagy a gyakorlat és az újoncoktatás útján nyert alapismereteinket.”²⁴

Maga a „Pénzügyőr” lap a Magyar Királyi Adó- és Vámórség közlönye volt, amely havonta kétszer jelent meg és célul tűzte ki a szakszerű önképzés lehetőségének a biztosítását a folyóirat hasábjain keresztül. És íme, a kiadói hitvallás: „Ma már nem áll fenn az a rideg viszony a nép és a pénzügyőrség között, mely fennállott annak előtte. A nép lassanként hozzászokott ahhoz, hogy az állam iránt tartozó kötelessége van minden polgárnak. Igaz hogy a pénzügyőrnek igen terhes a feladata, de ha jól végezte azt, a kötelezettségérzés megnyugtatója édes jutalma. Helyzetében törekvése legyen az adózó nép és kincstár között szakértelemmel és tapintattal fenntartani az igazságos, egyenes mezsgyén, mely a jogokat és kötelezéseket kijelöli. (...) Elvünk: mások szemébe a szálkát nem keresni s lapunkat és magunkat minden személyeskedéstől távol tartani. Célunk: a társulás a barátkozás a bajtársi összetartás, nem pedig a veszekedés.”²⁵

Az 1900-as évek elejéig a szolgálati helyeken képezték a pénzügyőröket. A legénységi állományba tartozó újoncok a próbaidő alatt az idősebb, nagy gyakorlati tapasztalattal rendelkező vigyázóktól, fővigyázóktól vagy szemléseztől tanulták a szakma fortélyait. Az altisztek önképzőkori foglalkozásokat is tartottak, ahol a szolgálati szabályzattal, az események megbeszélésével és kiértékelésével, szolgálatszervezési ismeretekkel, a jövedéki büntetőeljárásokkal, technikai ismeretekkel (különböző műszerek használata) foglalkoztak.²⁶ Így hát nem lehet meglepő, hogy az első jelentős lépésre — nem a központi akarattal elhatározott iskolázásban, hanem — az önképzésben került sor, kevéssel a századforduló előtt. A Magyar Királyi Pénzügyőri Altisztek Önképző Körének kétéves fennállásáról és működéséről címmel „Értesítő” jelent meg Budapesten 1900-ban. Az önképzőkör első alakuló közgyűlését 1897. VII. 20-án tartották, a kör működéséhez szükséges háttérrel a Királyi Pál utca 16. számú épületben – évi 1000 forintért - bérelt terem és 4 szoba biztosította. „A kör célja, a pénzügyőri altisztek ismereteinek fejlesztése, és a testületben az együvé tartozás és bajtársiasság érzetének ápolása.”²⁷

1899-ben a Magyar Pénzügyőr hasábjain érdekes javaslat jelent meg: „Célszerű volna egy hathavi pénzügyőri tanfolyamot felállítani, oda tapasztalt és jó, öregebb pénzügyőröket, mint oktatókat berendelni. Azt, aki a tanfolyamot jól végzi, az állandóan felvette közé sorolandó és egy csillagrózsával ellátva szolgálattételre beosztandó, természetesen a kardon bojt legyen.”²⁸ Tulajdonképpen egy múltbéli előképző tanfolyam leírását olvashatjuk, amelyet a közelmúltbeli és a mai rendszert is figyelembe véve hosszú időtartamra terveztek. Figyelemre méltó az a következtetés, hogy az előadók-oktatók mindig a testületből kerültek ki. Belső előélet, tapasztalat nélkül az „utcaról” senki sem kerülhetett katedrara már 1899-ben sem.

A századforduló után az újonctanfolyamokat és a továbbképző tanfolyamokat még a pénzügyigazgatóságok szervezték. A képzés sok helyen folyt, így a követelmény is változó volt. Igény támadt az egységes rendszerre. 1908-ban adta hírül a Magyar Pénzügyőr, hogy a fővárosi pénzügyigazgatóság megtette a szükséges intézkedéseket az újonciskola felállításához. Létrejött az iskolarendszerű képzés. Az első újonciskolát 1909-ben nyitották meg a VIII. kerületi Köztemető (Fiumei) úti laktanyában „Magyar Királyi Pénzügyőri Újonciskola” néven.²⁹ 1910-től évente három 3 + 1 hónapos tanfolyamot szerveztek 70-80 fővel. Az első három hónapban fegyveres kiképzésben és elméleti oktatásban részesültek az újoncok, a negyedik hónapban záróvizsgát tettek. Az első parancsnok PINTÉR Mihály pénzügyőr felügyelő volt. Az iskola 1915-től 1922-ig szünetelt.

1917-ben arról olvashatunk a Pénzügyi Igazgatás című lapban, hogy a magyar vámtisztviselők megbízásából két vámhivatalnok egy iratot nyújtottak be a pénzügyminiszterhez, amelyben kedvezőtlen előmeneteli viszonyaik megjavítását kérik. Jelezték megbántottságukat, „hogy vámtisztviselői cím és jelleg adományozásában eddig még sohasem részesültek, jóllehet a tisztviselői érdemek nem csak az állami kormányzat minden más ágában, hanem a pénzügyi tárcához tartozó más tisztviselők között is, cím és jelleg adományozásával igen gyakran honoráltatnak. . . . Vámtisztviselőt máról holnapra nem lehet nevelni, mert szakemberek előtt ismert tény, hogy már az alsó fokú vámszaki vizsgálat letehetéséhez is sok elméleti és gyakorlati ismeret megszerzése szükséges.”³⁰ Már ebben az időben is elvárás volt a magasabb beosztásokhoz a

középiskolai végzettség, sőt a továbbképző tanfolyamokon is felvételi követelménnyé tették, annak érdekében, hogy a megfelelő iskolai végzettség (érettségi bizonyítvány) megszerzését elősegítsék, a pénzügyőrség felvette a kapcsolatot a Zsoldos Tanintézettel.

A képzési rendszer azonban ebben az időben sem maradt kritika nélkül. *„Vizsgán fényes eredménnyel átcsúszott egyének buzdítólag hatottak a hátul levőkre és mind többen és többen jelentkeztek és rendeltettek be a szemlési vizsgára, akárhányszor az illetékes kerületvezető határozott tiltakozása ellenére is. Ezen könnyelmű rendszer emlíből táplálkozott és nőtte ki magát 408-ra a szemlési rangra várók csapata és ebben leli magyarázatát az, hogy jelenleg létezik olyan pénzügyigazgatósági kerület, amelyben a szemlési vizsgás fővigyázók száma a rendszeresített létszám kétharmadát felülmúlja. Nem kétlem azt sem, hogy ha nagyméltóságú pénzügyminisztérium a szemlési vizsgákat felfüggesztő rendeletével nem él, ma már a fővigyázói létszám négyötöde rendelkezik a szemlési vizsgával. A meglazult rendszerből nőttek ki — tisztelet a kevés kivételnek — az olyan szemlész-jelöltek, akik lépten-nyomon fitogtatják a vizsgájukat, de akik a szaktudást illetően úgy állnak, hogy ha a most kiképzés alatt álló újonc vigyázók közé a záróvizsgára berendeltetnének és levizsgáztatnának 70-75%-ig biztos bukásnak lennének kitéve.”* olvashatjuk a *Pénzügyőrségi Szaklap* hasábjain.³¹

1928. V. 3-án nyílt meg ugyanis a budapesti pénzügyőri altiszti iskolában az első pénzügyőri altiszti továbbképző tanfolyam, amelyet a pénzügyőrség több mint 60 éve várt, hogy ezáltal a pénzügyőri altisztek régen óhajtott egységes kiképzése megvalósuljon.³²

Nagy jelentőséget tulajdonítottak az úgynevezett biztos vizsgának, mert amellett, hogy a pénzügyőri tisztviselők feladata a fontosabb jövedéki szolgálatok ellátása, a többi szolgálat szakszerű ellátásának irányítása, az altiszti kar fegyelmének és a szolgálati rendnek fenntartása, ezen kívül társadalmi elvárás volt a testület tekintélyének megóvása, biztosítása. *„A biztos szaktanfolyam előadói a hallgatók sorában a tisztító munkát mindenkor elvégzik, de ez még nem biztosíték arra nézve, hogy a biztos vizsgát a legkiválóbb szemlések teszik le, mivel a be nem rendelték között lehetnek, és minden bizonnyal vannak tehetség tekintetében értékesebb szemlések, mind a berendelték közül egyik-másik. Ezért a tanfolyamra való berendeléseknél kell kiválasztani a legértékesebb szemléseket.”*³³

1929 volt a korszakhatárt jelző nevezetes dátum a testület oktatási tevékenységének történetében: ekkor nyílt meg Kőbányán — a Magyar Királyi Pénzügyőri Altiszti Továbbképző-tanfolyammal — a testület új iskolája, amelynek építését az előző évben kezdték el. A tanfolyam rendszerű képzés (ma inkább: továbbképzés) napjainkig jellemző a testület oktatási képzési rendszerére. *„Az intézmény és szakmai oktatói a Pénzügyminisztérium fennhatósága alá tartoztak, a Székesfővárosi Magyar Királyi Pénzügyi Igazgatóság csak a kiegészítő személyzet felett rendelkezett. Az iskola önállóan hirdetett pályázatokat, felvételiztette az újoncokat, szervezte a továbbképző tanfolyamokat.”*³⁴

A Magyar Királyi Pénzügyőrség tagjai előkészítő tanfolyamokon sajátították el a visszacsatolt területek katonai közigazgatása, majd polgári közigazgatása alatt megkövetelt, elengedhetetlen ismereteket. Máskülönbén már a politikai döntéseket követően megkezdődött a visszafoglalando területek gazdaságáról beszerzett friss adatok összesítése és elemzése. Ezeket az adatokat azután a katonai közigazgatás időszakában a helyszínen ellenőrizték, korrigálták. Minden vármegyei katonai parancsnokság polgári közigazgatási csoportjához került pénzügyőr szakelőadó, egy-egy pénzügyőri főbiztos, a nagyobb városok katonai parancsnoksága mellé egy-egy pénzügyőri biztos, a kisebb városokban biztos vizsgát tett szemlések, a járási katonai parancsnokságok mellé főszemlések vagy fővigyázók kerültek, megfelelő számú altiszttel. A pénzügyi közigazgatás terén fegyverhasználat nem fordult elő, és a pénzügyőröket sem támadták meg.³⁵

A II. világháború befejezése után a szovjet csapatok laktanyának használták, de 1948-ban ismét megkezdődtek a tanfolyamok Kőbányán. Az 1949-es egyenjogúsági törvény életbe lépést követően a hölgyek kiképzése is megkezdődhetett.³⁶ És egyre erősödött, bővült a szakmai ismeretek tárháza, s volt úgy hogy másfél-két tucatra rúgott a tantárgyak száma.

1951. VIII. 1-jétől stabilizálódott az iskola független oktatói kara *„1959. február 1-én megszervezésre került a Pénzügyőr Iskolán egy 7 hónapos – a háború befejezését követően az első – felsőfokú szaktanfolyam 24 fővel.”*³⁷

A megnövekedett szakmai igények kielégítése érdekében egymást követték a közép- és felsőfokú szaktanfolyamok, amelyek az 1980-as évek közepére egy kollégiumi szárny felépítését eredményezték. Amikor már ez sem biztosította a megnövekedett hallgatói létszám megfelelő elhelyezését, a környék kisebb szállodáit bérelte a testület. Az 1970-es évek közepétől vidéki

helyszíneken is szerveztek alapfokú tanfolyamokat, így Hévízen, Pécsen, Siklóson, Szegeden, Szombathelyen. Az első két kihelyezett alapfokú szaktanfolyamot a hetvenes évek közepén (1974-

1975-ben, majd 1975-1976-ban) Hévízen szervezték meg. Majd Siklós következett, azután — 1985. XI. 11. és 1986. V. 30. között — Pécsen talált otthont ez az oktatási forma „kihelyezett” tanári karral. Ez azt jelentette, hogy a vidéki hivatalok nagy tapasztalattal rendelkező munkatársai nagy terhet vállaltak fel — a mindennapi munkájuk mellett — az órákra való felkészüléssel, bejárással, számonkéréssel.

Az 1991-es év során végrehajtott nagyarányú felvételek hatására nőtt a kiképzetlen állomány száma, ami nem csak mennyiségi, hanem minőségi gondot is okozott. Emiatt szinte minden szakterületen maximális igény fogalmazódott meg a kiképzés ütemének növelésére, hogy a minőség lehetőleg ne szenvedjen csorbát. Lényeges fejlődést hozott a felsőfokú állami végzettséget biztosító lehetőségek bővülése, ami a Rendőrtiszti Főiskolán megalakult Vám- és Pénzügyőri Tanszék és a Külkereskedelmi Főiskolán indult további évfolyamok javára írható. A Rendőrtiszti Főiskolán a tanszék megalakulásával elindult a nappali tagozatos képzés is. Az eddig is működő levelező képzésen belül elhatárolódott a vámnyomozói és a vámigazgatási szak.³⁸ Az 1990-es években megnövekedett a fluktuáció, a szakmát elhagyó pénzügyőrök pótlása érdekében számos különböző — alap-, közép-, felsőfokú — szaktanfolyam indult. 1995 végére összesen 2002 pénzügyőr végzett különböző — alap-, közép-, felsőfokú — szaktanfolyamokon.³⁹

1997. IV. 30-án került átadásra Drégelypalánkon a Vám- és Pénzügyőri Iskola kihelyezett oktatási központja,⁴⁰ majd még ugyanebben az évben a Béla király úti Oktatási Központ is. Ezen intézmények kiegészítették a Vám- és Pénzügyőri Iskola tevékenységét és egyben lehetővé tették, hogy a szolgálati törvény rendelkezései, a vám-, a jövedéki, valamint a büntetőeljárásról szóló törvény által meghatározott újabb és újabb feladatok szakszerű végrehajtása érdekében szükséges továbbképzések megfelelő módon valósuljanak meg, nem csak az újonnan felvett állomány, hanem a vezetők részére is.

A Pénzügyi és Számviteli Főiskolával és a Gödöllői Agrártudományi Egyetemmel 1999 novemberében együttműködési megállapodást írt alá a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága, igazolva azt a tényt, hogy a legtöbb a felkészültségen, a tudáson múlik. A feladatok egyre bonyolultabbakká váltak, így már ekkor is kitűnően felkészült szakemberekre volt szükség, kiemelkedett az informatikai és nyelvtudás jelentősége.

1999 szeptemberében új oktatási koncepció alapuló képzési struktúra (vám- és pénzügyőri tanfolyam) került megszervezésre, amelynek keretében magasabb szaktudást nyújtó szaktanfolyamok indultak. Az 1999/2000-es tanévben kezdődött meg a pénzügyi és számviteli szakellenőri képzés.⁴¹

2004-ben a Vám- és Pénzügyőri Iskola Együttműködési Megállapodást írt alá a Budapesti Gazdasági Főiskolával és a Károly Róbert Főiskolával. A Felnőttképzési Akkreditáló Testület által lefolytatott intézmény akkreditációs eljárás eredményeként a Vám- és Pénzügyőri Iskolát 2007. VII. 18-án (4 évre) a 01-0782-06 szám alatt bejegyezte a felnőttképzést folytató intézmények nyilvántartásába.⁴² Az elmúlt évtizedek az oktatási intézmény élén is változásokat hoztak⁴³ és a szervezeti egység maga is átformálódott. 2010. XII. 31-ig hatósági jogkörrel nem rendelkező középfokú szervről beszélhettünk, élén az aktuális parancsnokkal. A 2011-es Nemzeti Adó- és Vámhivatal létrehozása által megvalósított integrációt követően, Pénzügyőr Iskola névvel — az Adóügyi Iskola mellett — a Képzési, Egészségügyi és Kulturális Intézet keretében főosztályként működik az iskola, a központi szervezet részeként. Az oktatás területén is történtek változások, mivel a 4 hetes előképző tanfolyamot egy 8+8 hetes alapfokú szaktanfolyam követi, amelyből a második 8 hét úgynevezett szakosító, tehát szakirány specifikussá vált már az alapképzésben is, szemben a korábban jellemző tanfolyami rendszerrel, ahol a szakosításra általában a középfokú szaktanfolyamon került sor. Az alapfokú szaktanfolyam általános képzési rendszerét a testületen belüli gyakori mozgások, munkaköri változások támasztották alá, hiszen egy jól felkészült fináncnak mindenütt helyt kellett állnia, legyen az belterület, határ vagy akár jövedéki szakterület. A tanfolyam időtartamát is a széleskörű szakmai tudás alapos elmélyítése indokolta és indokolja napjainkban is.

Jegyzetek:

- ¹ KOVÁCSICS: 3.p.
- ² CHRISTIÁN: 24.p. A mű idézett szövegének publikált forrásai: PARÁDI: *A dualista Magyarország pénzügyi szerveinek határőrizete 1867-1914.*, Idem: A Magyar Királyi Pénzügyminisztérium határőrizeti feladatai az Osztrák-Magyar Monarchia vámhatárain 1867-1914., Idem: A dualizmus kori magyar pénzügyőrség és vámhivatalok.
- ³ Loc.cit. 25.p.
- ⁴ 1867/XVI.tc. ; GALÁNTAI: 125-127.p.
- ⁵ DEÁK: 352-353.p.
- ⁶ KOVÁCSICS: op.cit. 22.p.
- ⁷ GYENGE: 12-13.p. ; 1878/XX.tc. ; 1887/XXIV.tc. ; 1898/I.tc. ; 1899/XXX.tc. ; 1908/XII.tc. ; GALÁNTAI: op.cit. 127.p.
- ⁸ HORVÁTH: 19-20.p.
- ⁹ PARÁDI: *Pénzügyőrség és vámhivatalok a határőrizetben.*
- ¹⁰ Idem: *A magyar állam határőrizete 1920-1941.* 73-76.p.
- ¹¹ KÖPF: 40.p. ; 1924/XIX.tc.
- ¹² ARNOLD: *Ma már holnap van. A magyar gazdaság és a Vám- és Pénzügyőrség.* 9.p.
- ¹³ CHRISTIÁN: op.cit. 24.p.
- ¹⁴ 1966/2.tvr.
- ¹⁵ ARNOLD: *Ma már holnap van. A magyar gazdaság és a Vám- és Pénzügyőrség.* op.cit. 11.p.
- ¹⁶ CHRISTIÁN: op.cit. 25.p.
- ¹⁷ ARNOLD: *A vámigazgatás hatása a nemzetközi kereskedelemre.* 4-6.p.
- ¹⁸ KOVÁCSICS: op.cit. 14.p.
- ¹⁹ 2010/CXXII.tv.
- ²⁰ Loc.cit. 1. § + 13. §
- ²¹ 1992/XXIII.tv. ; 1996/XLIII.tv. ; 2011/CXCIX.tv. ; 2012/I.tv.
- ²² 2010/CXXII.tv. op.cit. 16. § 1.bek.
- ²³ KOVÁCSICS: op.cit.
- ²⁴ Loc.cit.
- ²⁵ Loc.cit.
- ²⁶ DÉZSI: 83-84.p.
- ²⁷ KOVÁCSICS: op.cit. 146.p.
- ²⁸ Loc.cit. 41.p.
- ²⁹ ROJKÓ
- ³⁰ Az iratot benyújtó pénzügyőr tisztviselők voltak: MAGYAR Miklós pénzügyi tanácsos fővámhátnok és SIKORSZKY Titusz fővámhivatali főellenőr.
KOVÁCSICS: op.cit. 53.p.
- ³¹ Loc.cit. 65.p.
- ³² „A tanfolyamot a Pénzügyminisztérium részéről Horváth Géza dr. miniszteri titkár nyitotta meg. Jelen voltak még: Bittermann Béla székesfővárosi pénzügyőri főfelügyelő, Száraz László és Veress Miklós főbiztosok és Rolkó Sándor biztos. Az altiszti iskola parancsnokának, Küllő Ferenc pénzügyőri főbiztosnak vezetése alatt, az iskola szakoktatói név szerint Bóka József biztos, Gróf János, Réhman Zoltán és Fehér Antal biztos vizsgát tett főszemlések, Gótz Gyula és Kovács Sándor fővigyázók, továbbá a tanfolyamra berendelt fővigyázók a Fiumei úti pénzügyőri laktanya udvarán sorakozva fogadták a megjelent vendégeket.” – ezekkel a szavakkal állít emléket az első alapfokú szaktanfolyamnak a *Pénzügyőr Szaklap*.
Loc.cit. 67.p.
- ³³ Loc.cit. 63.p.
- ³⁴ ROJKÓ: op.cit. 25.p.
- ³⁵ KOVÁCSICS: op.cit. 73.p.
- ³⁶ ROJKÓ: op.cit. 24-25.p.
- ³⁷ Ebben az időszakban az iskola parancsnoka BEDE Ferenc, majd ROMVÁRI Imre volt.
DÉZSI: op.cit. 85.p.
- ³⁸ ARNOLD: *Ma már holnap van. A magyar gazdaság és a Vám- és Pénzügyőrség.* op.cit. 27.p.
- ³⁹ Loc.cit. 54.p.
- ⁴⁰ DÉZSI: op.cit. 87.p.
- ⁴¹ Loc.cit.
- ⁴² Loc.cit. 88.p.
- ⁴³ Időrendben: MARJAI Albert, CZIKORA András, dr. KIRÁLY Vince, CZIKORA András (ismét), ESZMÉNYI Attila, BALKAI Barnabás, — akinek parancsnoksága idején tömegmértetűvé vált az oktatás (nem egyszer napi 500-600 fővel) és az oktatói kar óriási erőfeszítésébe került, hogy a mennyiségi kényszerűség ne csökkentse a minőségi követelmények betartására vonatkozó törekvéseket — KOVÁCS Csaba, dr. GÁL Veronika, és jelenleg SZÁNTÓ Zoltán.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK, KISMONOGRÁFIÁK ÉS HASONLÓ JELLEGŰ KÖTETEK

- ARNOLD: *A vámigazgatás hatása a nemzetközi kereskedelemre.* — ARNOLD Mihály: *A vámigazgatás hatása a nemzetközi kereskedelemre.* Budapest, 1996, VivaMedia - Cicero Print. 27 p. HU-ISBN —
- ARNOLD: *Ma már holnap van. A magyar gazdaság és a Vám- és Pénzügyőrég.* — ARNOLD Mihály: *Ma már holnap van. A magyar gazdaság és a Vám- és Pénzügyőrég.* Budapest, 2002, VivaMédia Kiadó. 152 p. HU-ISBN —
- GALÁNTAI — GALÁNTAI József: *A Habsburg-monarchia alkonya. Osztrák-magyar dualizmus 1867-1918.* Budapest, 1985, Kossuth. 387 p. HU-ISBN 963 09 2589 3.
- KOVÁCSICS — KOVÁCSICS Iván et al. (szerk.): *Emlékkönyv a Vám- és Pénzügyőrség történetéről.* Budapest, 2000, Viva Média Holding. 248 p. HU-ISBN —
- KÖPF — KÖPF László: *Fejezetek a magyar vámigazgatás köréből.* Budapest, 2003, Tipico Design Kft. 171 p. HU-ISBN 963 76 2334 5.
- PARÁDI: *A dualista Magyarország pénzügyi szerveinek határőrizete 1867-1914.* — PARÁDI József: *A dualista Magyarország pénzügyi szerveinek határőrizete 1867-1914.* Budapest, 1987, Határőrség. 123 p. HU-ISBN —
- PARÁDI: *Pénzügyőrség és vámhivatalok a határőrizetben.* — PARÁDI József: *Pénzügyőrség és vámhivatalok a határőrizetben.* Budapest, 2003, Tipico Design. 219 p. HU-ISBN 963 76 2330 2. /Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században, 1./ HU-ISSN —

EMLÉKKÖNYV

- HORVÁTH — HORVÁTH György: *Pénzügyőrök muzsikálnak. A vám- és pénzügyőrség kulturális életének és zenekarának emlékkönyve 1867-2005.* Dabas, 2005, Magánkiadás. 391 p. HU-ISBN 963 21 9884 0.

TANULMÁNYOK

- DEÁK — DEÁK Ágnes: *Egy régi politikai rendszerváltás és az államrendőrség 1867. Történelmi Szemle, XLIX.évf. (2007) 3.sz. 351-372.p.* HU-ISSN 0040-9634.
- GYENGE — GYENGE Balázs: *A dualizmuskori magyar vámpolitika.* Budapest, 2002, Rendőrtisztví Főiskola. 39 p. HU-ISBN 963 94 0542 8. /Rendvédelmi Füzetek./ HU-ISSN 1585-1249.
- PARÁDI: *A Magyar Királyi Pénzügyminisztérium határőrizeti feladatai az Osztrák-Magyar Monarchia vámhatárain 1867-1914.* — PARÁDI József: *A Magyar Királyi Pénzügyminisztérium határőrizeti feladatai az Osztrák-Magyar Monarchia vámhatárain 1867-1914. Hadtörténelmi Közlemények, CIV.évf. (1989) 2.sz. 177-196.p.* HU-ISSN 0017-6540.
- PARÁDI: *A dualizmuskori magyar pénzügyőrség és vámhivatalok.* — PARÁDI József: *A dualizmuskori magyar pénzügyőrség és vámhivatalok. Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis), VIII.évf. (1998) 9.sz. 82-85.p.* HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1997. szeptember 23-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században.*” című IX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CIKKEK

- ROJKÓ — ROJKÓ Júlia: *Az iskola maga a történelem. Pénzügyőr, CXXXVI.évf. (2009) 12.sz. 24.p.* HU-ISSN 1416-5850.

KÉZIRATOK

- CHRISTÁN — CHRISTIÁN László: *Az adó- és vámigazgatás kialakulása, történeti áttekin-tés.* In: SZABÓ Andrea et al. (szerk.): *Az adó és vámigazgatás szervezete és működése.* (A szerzőknél megtalálható) 2012, (kézirat)
- DÉZSI — DÉZSI Zsolt: *A blended-learning módszer bevezetése a pénzügyőrök szakképzésében.* Ph.D. értekezés. (ZMNE). Budapest, 2010. 154 p.
- PARÁDI: *A magyar állam határőrizete 1920-1941.* — PARÁDI József: *A magyar állam határőrizete 1920-1941.* Kandidátusi értekezés (MTA). Kézirat. Budapest, 1990. 264 p. +562 p. melléklet.

JOGSZABÁLYOK

- 1867/XVI. — 1867/XVI.tc. a Magyar Korona országai és Ő Felsége többi királyságai és országai közt kötött vám- és kereskedelmi szövetségről.
- 1878/XX.tc. — 1878/XX.tc. a Magyar Korona országai és Ő Felsége többi királyságai és országai közt kötött vám- és kereskedelmi szövetségről.
- 1887/XXIV.tc. — 1887/XXIV.tc. az 1878/XX.tc.-be iktatott vám- és kereskedelmi szövetség meghosszabbításáról.
- 1898/I.tc. — 1898/I.tc. a vám- és bankügyeknek, valamint ezekkel összefüggő némely kérdésnek ideiglenes szabályozásáról.

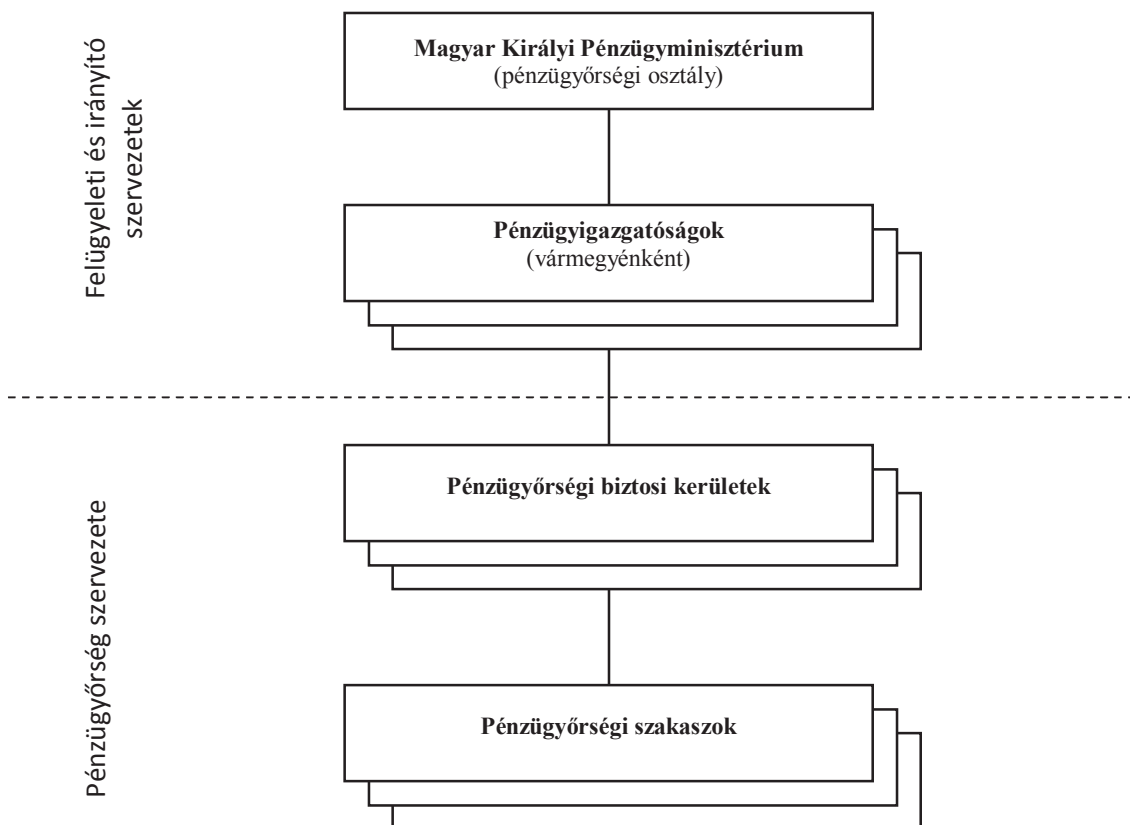
1899/XXX.tc.	—	1899/XXX.tc. a vám- és kereskedelmi viszonyokról és ezekkel összefüggő némely kérdésnek a rendezéséről.
1908/XII.tc.	—	1908/XII.tc. a kölcsönös kereskedelmi és forgalmi viszonyoknak az Ő Felsége uralkodása alatt álló többi országokkal való szabályozása tárgyában. Budapesten 1907. év október hó 8.-án kötött szerződés becikkelyezéséről.
1924/XIX.tc.	—	1924/XIX.tc. a vámjog szabályozásáról.
1992/XXIII.tv.	—	1992/XXIII.tv. a köztisztviselők jogállásáról.
1996/XLIII.tv.	—	1996/XLIII.tv. a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról.
2010/CXXII.tv.	—	2010/CXXII.tv. a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról.
2011/CXCIX.tv.	—	2011/CXCIX.tv. a közszolgálati tisztviselőkről.
2012/I.tv.	—	2012/I.tv. a munka törvénykönyvéről.
1966/2.tvr.	—	1966/2.tvr. a vámjog szabályozásáról. <i>Magyar Közlöny</i> , XII.évf. (1966) 5.sz. 41-43.p.

Melléletek jegyzéke:

I.sz.melléklet.

A Magyar Királyi Pénzügyőrség dualizmuskori szervezeti felépítése.

II.sz.melléklet.

*A pénzügyigazgatóságok székhelyei és hatósági területük a XIX-XX. század fordulóján.**I.sz.melléklet.****A Magyar Királyi Pénzügyőrség dualizmuskori szervezeti felépítése.***

Forrás ! PARÁDI József: *A dualista Magyarország pénzügyi szerveinek határőrizete 1867-1914.* 109.p. Budapest, 1987, Határőrség. 123 p.

A pénzügyigazgatóságok székhelyei és hatósági területük a XIX-XX. század fordulóján.

S.sz.	A pénzügyigazgatóságok székhelyei	A pénzügyigazgatóságok működési területe
1.	Alsókubin	Árva és Liptó vármegyék
2.	Arad	Arad vármegye
3.	Balassagyarmat	Nógrád vármegye
4.	Beregszász	Bereg és Ugocea vármegyék
5.	Beszterce	Beszterce-Naszód vármegye
6.	Besztercebánya	Zólyom és Túróc vármegyék
7.	Brassó	Brassó és Fogaras vármegyék
8.	Budapest	A székesfőváros területe
9.	Budapest (vidék)	Pest-Pilis-Solt-Kiskun és Esztergom vármegyék
10.	Debrecen	Hajdú vármegye
11.	Dés	Szolnok-Doboka vármegye
12.	Dáva	Hunyad vármegye
13.	Eger	Heves vármegye
14.	Eperjes	Sáros vármegye
15.	Fiume	Fiume és kerülete
16.	Győr	Győr és Moson vármegyék
17.	Gyula	Békés vármegye
18.	Ipolyság	Hont vármegye
19.	Kaposvár	Somogy vármegye
20.	Kassa	Abaúj-Torna vármegye
21.	Kolozsvár	Kolozs vármegye
22.	Komárom	Komárom vármegye
23.	Léva	Bars vármegye
24.	Lőcse	Szepes vármegye
25.	Lugos	Krassó-Szörény vármegye
26.	Makó	Csanád vármegye
27.	Máramarossziget	Máramaros vármegye
28.	Marosvásárhely	Maros-Torda vármegye
29.	Miskolcz	Borsod vármegye
30.	Nagybecskerek	Torntál vármegye
31.	Nagyenyed	Alsó-Fehér vármegye
32.	Nagykároly	Szatmár vármegye
33.	Nagyszeben	Szeben vármegye
34.	Nagyvárad	Bihar vármegye
35.	Nyíregyháza	Szabolcs vármegye
36.	Nyitra	Nyitra vármegye
37.	Pécs	Baranya vármegye
38.	Pozsony	Pozsony vármegye
39.	Rimaszombat	Gömör és Kis-Hont vármegye
40.	Sátoraljaújhely	Zemplén vármegye
41.	Segesvár	Nagy- és Kisküküllő vármegyék
42.	Sepsiszentgyörgy	Háromszék vármegye
43.	Sopron	Sopron vármegye
44.	Szeged	Csongrád vármegye
45.	Szekszárd	Tolna vármegye
46.	Székelyudvarhely	Udvarhely és Csík vármegyék
47.	Székesfehérvár	Fejér vármegye
48.	Szolnok	Jász-Nagykun-Szolnok vármegye
49.	Szombathely	Vas vármegye
50.	Temesvár	Temes vármegye
51.	Torda	Torda-Aranyos vármegye
52.	Trencsén	Trencsén vármegye
53.	Ungvár	Ung vármegye
54.	Veszprém	Veszprém vármegye
55.	Zalaegerszeg	Zala vármegye
56.	Zilah	Szilágy vármegye
57.	Zombor	Bács-Bodrog vármegye

A pénzügyigazgatóságokat 1872-vel kezdődően fokozatosan alakították ki azzal a céllal, hogy a Magyar Királyság valamennyi vármegyéjében, a vármegyében működő pénzügyi szakhatóságok munkáját összefogja és irányítsa. A századforduló időszakára a 64 vármegyére kiterjedően már 57 pénzügyigazgatóság működött.

Forrás ! PARÁDI József: *A dualista Magyarország pénzügyi szerveinek határörizete 1867-1914.* 105-106.p. Budapest, 1987, Határország. 123 p.